

Beszámoló az Élelmiszervizsgálati Közlemények XLIII. kötetről

Az elmúlt évek gyakorlatához hasonlóan az "Élelmiszervizsgálati Közlemények" negyedéves szakfolyóirat 1997. évi négy száma, vagyis a XLIII. kötet a korábban megszokott formátumban összesen 330 oldalon jelent meg. Bár anyagi helyzetünk távolról sem stabil, szponzoraink támogatása lehetővé tette, hogy a tavalyi évben ne kényszerüljünk áremelés végrehajtására. Így nem csekély előfizetőtáborunkat sikerült megtartani, sőt némileg még gyarapítani is. A megszokottnál is nagyobb késést a pénzügyi nehézségeken túlmenően inkább a – régebben ismeretlen kézírathiány – okozta. Részben ez a kézírathiány és az állandóan növekvő költségek indokolják az éves oldalszám kisebb mértékű csökkentését. A pénzügyi ellehetetlenülést remélhetően elkerülhetővé teszi, hogy a Földművelésügyi Minisztérium közel 10 év után – 1998-tól kezdve – ismét támogatja a szakfolyóirat kiadását.

Összességében véve az 1997. évfolyam köteteiben mégis valamivel több szakcikket, tanulmányt és egyéb publikációt jelentettünk meg, mint egy évvel korábban. Ezeken túlmenően igyekeztünk minél átfogóbb, naprakészebb, tartalmasabb és főleg a gyakorlati élethez közel álló ismeretanyagokat is leközölni az adott témát legjobban ismerő minisztériumi szakemberek tollából. Sort kerítettünk néhány külföldi szaktekintély (Alfred Wiesenberger, Anita Kochan és mások) magyar nyelvre lefordított anyagainak közreadására is, felhasználva elsősorban az „Európai Minőségi Hét Magyarországon, 1997” című rendezvénysorozat (1997. november 10–14.) keretén belül elhangzott, igen színvonalas előadások kézíratait is.

A korábbi évek gyakorlatának megfelelően folytattuk a jelentős külföldi szakfolyóiratok figyelését (Agric. Food Chem, Food Quality, Food Science, AOAC Journal stb.) és a legértékesebb információk kivonatos leközlését. Figyelemmel kísértük a hazai társlapokban megjelenő élelmiszeralitikai tárgyú cikkeket is, melyek címeit a hazai folyóirat figyelőben közöltük.

Múlt évi tevékenységünk rövid áttekintésénél ismételten köszönetet kell mondanunk szaklapunk szponzorainak, annak a mintegy 20 – kiváló minőségbiztosítási rendszert működtető és a minőség ügye iránt elkötelezett – magyar élelmiszeripari vállalatnak, amelyek anyagi hozzájárulása nélkül az "Élelmiszervizsgálati Közlemények" már nem

jelenne meg. Szakfolyóiratunk rendszeres megjelentetését a magyar élelmiszerminőségügy és a tudomány érdekében rendkívül sokat tevékenykedő intézmény is támogatta, név szerint az Európai Minőségügyi Szervezet Magyar Nemzeti Bizottság (EOQ MNB) és a Központi Élelmiszeripari Kutató Intézet (KÉKI). Nem hagyható említés nélkül azonban, hogy minden előzetes várakozásunk és erőfeszítésünk ellenére a Földművelésügyi Minisztérium 1997-ben még nem volt támogatóink között. Nem a minden elismerést megérdemlő szponzorainkon és segítő munkatársainkon múlt, hogy a lap megjelentetésében sajnálatos időbeli csúszások léptek fel, amiért ezúton is minden kedves előfizetőnk szíves elnézését és megértését kérjük.

Az 1997. évben összesen 25 nagyobb terjedelmű eredeti közlemény, illetve rövidebb lélegzetű beszámoló jelent meg, ami valamivel meghaladja az elmúlt évek 20 körül mozgó átlagát. Akárcsak korábban, a hazai szakcikkek túlnyomó többsége most is a kutatóintézetektől, elsősorban a KÉKI és az Országos Húsipari Kutató Intézet Kft. munkatársaitól származik. A KÉKI keretén belül működő Élelmiszer Minőségügyi Információs Centrum (ÉLMINFO) továbbra is értékes tevékenységet fejtett ki az Európai Unió-s csatlakozásunk előkészítését szolgáló információs anyagok és a magyar élelmiszerjoggal kapcsolatos érvényes előírások jegyzékének közzétételével.

Örvendetes az a tény is, hogy az egyetemek és főiskolák (a Budapesti Műszaki Egyetem Biokémiai és Élelmiszertechnológiai Tanszék, valamint a Pannon Agrártudományi Egyetem Állattenyésztési Kar munkatársai), továbbá az élelmiszer-ellenőrző intézmények (pl. MIRELITE Hűtőipari Fejlesztési és Minőségvizsgáló Intézet, „Lukács LABOR Minőségellenőrző és Szolgáltató Kft.) elmúlt évi publikációs aktivitása némiképp javult. Igen figyelemre méltó folyóiratunk és a Földművelésügyi Minisztérium között egyre szorosabbá váló szakmai együttműködés: így például az 1997. évi 3. számtól kezdve – tekintettel a fellelhető nagy érdeklődésre – új állandó rovatot nyitottunk „Az Élelmiszertörvény és a Magyar Élelmiszerkönyv értelmezése” címmel (szerkeszti: Ósz Csabáné). Rovatunk lehetővé teszi, hogy a Magyar Élelmiszerkönyv Bizottság és a Titkárság egyes értelmezései, valamint az FM illetékes Főosztályainak állásfoglalásai ezen az úton eljuthassanak az érdeklődő ipari szakemberekhez és a más területen tevékenykedő előfizetőinkhez is.

Ha a megjelent publikációk fentiekben röviden már körvonalazott összetételét számszerűen is jellemezni akarjuk, akkor – a szerzők

munkahely szerinti megoszlását véve alapul – a következő eredményt kapjuk:

Főhatóság (FM)	15%
Élelmiszer-ellenőrző intézmények, hatóságok	18%
Kutatóintézetek	18%
Egyetemek, főiskolák	15%
Élelmiszer-előállítók	0%
Külföldiek	11%
Egyéb (beszámolók, ismertetőik, közlemények)	23%

Az 1997. évi publikációk tartalmi szempontból a következők szerint csoportosíthatók:

- ◆ Folytatva a jól bevált korábbi gyakorlatot, kiemelten foglalkoztunk az élelmiszerek minőségügyi kérdéseivel. Így például a hatósági élelmiszer-minőségellenőrzés 1996. évi tevékenységéről és megállapításairól szóló, az FM Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrzési Főosztálya által a vonatkozó jogszabály alapján elkészített, közel 100 oldalas éves jelentést rövidített változatban – kivonatossan – leközlöttük (1). Ugyancsak publikáltuk az agrárgazdaság és az élelmezés minőségi-biztonsági dimenzióiról szóló írást (2), amely a szerzőnek az MTA Agrártudományok Osztálya által 1996. december 5-én rendezett tudományos tanácskozáson elhangzott előadása alapján készült. Ide sorolható a „Minőségbiztosítás az élelmiszervizsgáló laboratóriumokban” témájú nemzetközi szimpóziumról adott rövid tájékoztatásunk is (3).
- ◆ A minőségügyi téma kiemelt fontosságát jelzi, hogy röviden összefoglaltuk az „Európai Minőségi Hét Magyarországon, 1997” című nemzetközi konferencia (rendező szerv: EOQ MNB) élelmiszeripari rendezvényein, valamint a Nemzetközi Élelmiszer Eredetvédelmi Szemináriumon elhangzott előadásokat (4). Részletes tájékoztatást adtunk továbbá a gyümölcsle-ivar Európai Minőségellenőrző Rendszere (EQCS) kialakulásáról, szerkezetéről és feladatairól (5).
- ◆ Az élelmiszerek minőségbiztosítása mellett nem kevésbé fontos kérdés azok biztonságának, vagyis a fogyasztó egészségére való ártalmatlanságának garantálása sem. E témakörben több cikket is közlöttünk a HACCP (Veszély Elemzés és a Kritikus Szabályozási Pontok) és a GMP (Jó Gyártási Gyakorlat), a két legfontosabb élelmiszerbiztonsági menedzsment rendszer gyakorlati megvalósításáról (6), az élelmiszeripari kis- és középvállalkozások (SME's) számára

Németországban kiadott kézikönyvről (7), valamint a HACCP módszer magyarországi oktatásával és alkalmazásával kapcsolatban szerzett eddigi tapasztalatokról (8). Felsorolásszerűen leközöltük továbbá a FAO/WHO Codex Alimentarius Élelmiszerhygiéniai Bizottság 1997-ben befejezett és folyamatban lévő munkáit (9).

- ◆ Szaklapunk eddigi hagyományainak megfelelően 1997-ben is kiemelt figyelmet szenteltünk az élelmiszerszabályozás témakörének. Így az érdekeltek egyértelmű tájékoztatására lehoztuk a magyar élelmiszerjoggal kapcsolatos érvényes előírások jegyzékét (10). Részletes ismertetőt adtunk „Az új Élelmiszertörvény végrehajtásának tapasztalatai, valamint a szívbarát élelmiszerek kritériumrendszere és tápérték-jelölése” témájú, 1997. október 15-i szakmai rendezvényről (11); de a legilletékesebb minisztériumi szakember tollából tanulmányt publikáltunk a Magyar Élelmiszerkönyvnek a magyar élelmiszer-szabályozás új rendszerében betöltött helyéről és szerepéről is (12).
- ◆ Híven a szakfolyóirat fő profiljához, számos – de összességében mégis túl kevés – szócikkben foglalkoztunk az élelmiszerek különféle korszerű vizsgálati módszereivel. Így többek között ismertettük a vizsgálati minták glükóztartalmának meghatározására szolgáló új, biztonságosan mérhető enzimes módszert (13), a DNS meghatározásán alapuló, az élelmiszer-minőségellenőrzésben használatos technikákat (14), valamint az élelmiszerekben előforduló biogén aminok kimutatását lehetővé tevő túlnyomásos rétegekromatográfiás módszert (15). Igen érdekes tanulmányt közöltünk a sertés-, marha-, juh- és kecskemáj ásványi összetételének jellemzésére létrehozott adatbázisról (16), melynek segítségével a vizsgált állatfajok mája ásványi komponenseik alapján is jól megkülönböztethető egymástól. További cikkek foglalkoznak az ATP-biolumineszcenciával (17), a foszfátaktivitás meghatározás nemzetközi körtesztjének értékelésével (18), továbbá a méz pollenvizsgálatának alkalmazásával és használhatóságával (19). Ezen cikkek sorában érdemel említést a mikroszkópos élelmiszervizsgálatok múltját, jelenét és jövőjét bemutató dolgozat (20), valamint a zselatin, a módosított keményítő és a tej zsírmentes szárazanyagainak a hőkezelt joghurtokban tapasztalható kölcsönhatásairól írott tanulmány (21).
- ◆ Ugyancsak számot tarthat az élelmiszertudományokkal behatóan foglalkozó elméleti és gyakorlati szakemberek érdeklődésére az élelmiszervegyészek szerteágazó tevékenységi területét ismertető publikáció (22); az EURO FOOD CHEM IX. Konferenciáról, ill. a FECS FOOD CHEMISTRY Tagozat 1997. szeptemberi üléséről adott ismertető

(23); valamint az AOAC által Hivatalos Módszerként elismert új analitikai gyorsmódszerek közzététele (24).

- ◆ Végezetül rövid összefoglaló keretében adtunk tájékoztatást az 1996. őszi Prágában megtartott „Chemical Reactions in Foods III” nemzetközi szimpóziumról, illetve az élelmiszerkémia ott felvázolt új irányzatairól (25).

A korábbi évek gyakorlatának megfelelően a szakmai publikációkat az 1997. évi füzetekben is különböző hasznos információs anyagok egészítették ki, melyek közül legnagyobb terjedelemben az Élelmiszer Minőségügyi Információs Centrum híryanagjai jelentek meg. Továbbra is igyekeztünk közzétenni elsősorban a külföldi élelmiszer-minőségsszabályozás eseményeiről készült válogatásunkat „A világ élelmiszerszabályozásának hírei” (World Food Regulation Review) című havi közlöny alapján. Ezt egészítették ki külföldi élelmiszeranalitikai szakfolyóiratokból átvett publikációk rövid magyar nyelvű tömörítvényei, valamint a legismertebb hazai szakfolyóiratokból (Cukoripar, Élelmezési Ipar, Konzervújság, Pékmester, Tejgazdaság stb.) negyedévi rendszerességgel összeállított hazai lapszemle.

Folytatva az eddigi, jól bevált gyakorlatot, szaklapunk minden számában a helyszín, az időpont és a rendező szerv feltüntetésével részletes Rendezvénynaptárt is közöltünk olyan eseményekről, amelyek az élelmiszerekkel foglalkozó szakemberek érdeklődésére számot tarthatnak.

Az Élelmiszervizsgálati Közlemények egyes számaiban néhány egész oldalas szakmai hirdetést is megjelentettünk a következő információs szolgáltatásokról:

- FSTA CD ROM, amely a világ legismertebb és legelterjedtebben használt információs forrása az élelmiszertudomány és technológia területén (KÉKI-ÉLMINFO tulajdona).
- Teljes oldalas reklám célú ismertetést közöltünk a CHEMPUR átdolgozott, mintegy 2000 új terméket tartalmazó szerves kémiai katalógusáról.
- Emellett minden számunkban helyet biztosítottunk olyan cégek (pl. UNICAM, Carlo Erba Instruments) egész oldalas hirdetéseinek, amelyek a legmodernebb UV/VIS, fluoreszcens és atomabszorpciós spektrofotométerekre, illetve az élelmiszeripari alkalmazásra szolgáló szerves elemvizsgálókat hívták fel a magyar szakemberek figyelmét.

Végezetül megragadjuk az alkalmat, hogy ezúton is a hazai szakemberek szíves figyelmébe ajánljuk az Élelmiszervizsgálati Közlemények által

biztosított publikálási és szakmai hirdetési lehetőségeket. Az elmúlt évi összefoglalóban már jeleztük, hogy a folyóiratban megjelent értékes eredeti közleményeket több nagy külföldi referáló intézmény is figyelemmel kíséri, feldolgozza és tömörített formában közzéteszi. Ez a tény és a közel 800 előfizetői számot elérő hazai olvasótábor különösen vonzóvá tehetik az Élelmiszervizsgálati Közlemények című szakfolyóiratban történő publikálást.

Molnár Pál

Irodalom

1. Molnár P.: ÉVIK **43** (1997) 1, 10–34
2. Biacs P.: ÉVIK **43** (1997) 2, 89–96
3. Lásztity R.: ÉVIK **43** (1997) 2, 141–144
4. Molnár P.: ÉVIK **43** (1997) 4, 257–265
5. Wiesenberger A.: ÉVIK **43** (1997) 4, 266–278
6. Sebők A.: ÉVIK **43** (1997) 4, 287–290
7. Kochan A.: ÉVIK **43** (1997) 4, 279–286
8. Sipos G.-né: ÉVIK **43** (1997) 4, 291–297
9. Fábri I.: ÉVIK **43** (1997) 3, 212–213
10. Molnár P.: ÉVIK **43** (1997) 1, 57–64
11. Komáromy A.-né: ÉVIK **43** (1997) 3, 208–211
12. Rácz E.: ÉVIK **43** (1997) 3, 173–184
13. Temesvári J. és Hoschke Á.: ÉVIK **43** (1997) 1, 35–45
14. Szalay G. és mtsai: ÉVIK **43** (1997) 2, 97–103
15. Kovács Á. és mtsai: ÉVIK **43** (1997) 2, 104–111
16. Örsi F. és mtsai: ÉVIK **43** (1997) 2, 112–121
17. Nógrádi S.: ÉVIK **43** (1997) 2, 129–133
18. Zsarnóczay G.: ÉVIK **43** (1997) 3, 185–197
19. Lukács G.: ÉVIK **43** (1997) 3, 198–207
20. Lukács G.: ÉVIK **43** (1997) 2, 122–128
21. McGlinchey N.: ÉVIK **43** (1997) 2, 134–140
22. Molnár P.: ÉVIK **43** (1997) 1, 52–56
23. Lásztity R.: ÉVIK **43** (1997) 4, 298–300
24. Molnár P.: ÉVIK **43** (1997) 3, 242–247
25. Lásztity R.: ÉVIK **43** (1997) 1, 46–51